

Курепін Вячеслав
(Миколаїв, Україна)

ЕКОЛОГІЯ

(Інтегроване управління природокористуванням)

ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНО-АРХИТЕКТУРНОГО КОМПЛЕКСУ У ЗОНІ ВПЛИВУ ЮЖНОУКРАЇНСЬКОЇ АТОМНОЇ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ

Місцевість, на якій розташована Миколаївська область, має сприятливий клімат та фізико-географічне розміщення, достатньо хорошу інфраструктуру та економічно доцільні умови для рекреації. Річка Південний Буг й каньйони Південного Бугу, це унікальний рекреаційно-оздоровчий потенціал. На території зони впливу Южноукраїнської атомної електростанції (ЮУ АЕС) та Олександрівського водосховища зосереджено значні запаси лікувальних радонових вод, а Бузькі пороги вже багато років є Меккою водних туристів. Дивовижно мальовничі краєвиди приваблюють багатьох відвідувачів із різних куточків нашої країни, дарують незабутні враження від спілкування з храмом природи.

Територія зони впливу ЮУ АЕС та Олександрівського водосховища є об'єктом наукових досліджень, місцем пізнавальних і навчальних екскурсій, базою для проведення польових практик студентів багатьох закладів вищої освіти (ЗВО) України, зокрема Миколаївської області. За гідротехнічними, гідробіологічними і санітарно-гігієнічними умовами водосховища Ташлицької ГАЕС можуть бути використані для організації короткотривалого і подовженого відпочинку: ґрунти, які дають змогу звести будівлі без облаштування складних фундаментів; ґрунтові води, які уможливають будівництво без проведення робіт зниження їх рівня; заболоченість і затоплення паводками, оповзні, селі і карсти відсутні.

Район розміщення ЮУ АЕС багатий на археологічні пласти: палеоліт, мезоліт, неоліт, мідний і залізний віки, епоха бронзи, черняхівська і трипільська культури, свідoctва поселень киммерійців, савроматів, скіфів, ольвіополітів, давніх слов'ян, римлян. Всього у долині Південного Бугу між с. Мигія і смт Олександрівка виявлено 98 археологічних пам'яток. У зоні впливу ЮУ АЕС в результаті археологічних розкопок виявлено унікальні об'єкти майстерень пізнього палеоліту (XII тисячоліття до н. е. Шуцьке IV), а також поселення бронзового віку (Шуцьке I – III), інші унікальні знахідки.

Територія зони впливу Ташлицької ГАЕС та Олександрівського водосховища тісно пов'язана з останнім у Європі світським лицарським орденом – Військом Запорізьким Низовим і його державою, знаменитою на весь світ Запорізькою Січчю. Архівні матеріали засвідчують, що у районі сучасного розміщення ЮУ АЕС і Ташлицької ГАЕС з 1734 до 1775 р. в межах Нової (Покровської) Січі існувала, Бугогардівська паланка, найбільша за розмірами серед восьми територіальних одиниць Запорізької республіки.

Без перебільшення ці історичні місця стали однією з найбільших святинь українського народу. Пороги, що донині збереглись на Південному Бузі, мають

місцеву назву – брояки. З ними, як і з багатьма островами і скелями, пов'язана значна кількість запорізько-гайдамацьких легенд, переказів. Вони бережуть пам'ять про козацьку старовину й бувальщини. Про минуле нам говорять їх назви: Запорізька брояка, острів козака Мамая, скелі Турецький стіл і Пугач, Гайдамацька балка. Отже, Гард утворює цілісний, єдиний, ще повністю не порушений історичний ландшафт, пов'язаний з історією Запорізької Січі.

На виконання договору ЮУ АЕС з інститутом археології НАН України у зоні її впливу (у зв'язку з постійним розвитком м. Южноукраїнськ, розширенням таких населених пунктів, як смт Олександрівка і с. Богданівка) спеціалісти атомної станції разом з науковцями інститутом археології НАН України постійно проводять моніторинг ступеня сприятливості інженерно-будівельних робіт для створення об'єктів відпочинку на прибережних ділянках та у місцях проведення архітектурно-археологічних досліджень.

Щорічно ЮУ АЕС забезпечує археологічні заходи Миколаївської експедиції автотранспортом, механізмами, фінансує археологічні дослідження, направляє додаткові експедиції спеціальних профільних інститутів насамперед в зону впливу Олександрівського водосховища. На виконання договору з ЮУ АЕС експедиція державної інспекції з охорони пам'яток культури в Миколаївській області здійснила архітектурно-археологічні дослідження і розвідувальну археологічну шурфовку на острові Великий, розташованому навпроти м. Южноукраїнськ поруч з малою Костянтинівською ГЕС. На острові знайдено археологічний матеріал, який дає змогу чітко ідентифікувати його з історичним островом Гард Бугогардівської паланки війська Запорізького. На острові виявлено архітектурно-будівельні залишки культової споруди, які з високою ймовірністю можна кваліфікувати як залишки видатної пам'ятки української історії – знаменитої козацької церкви Покрова Пресвятої Богородиці.

Підтримка необхідних робіт щодо збереження природної та історичної спадщини з боку ЮУ АЕС за рахунок кошторису Ташлицької ГАЕС є позитивним чинником у забезпеченні охорони довкілля й історичних пам'яток. Результати багаторічних досліджень археологів знайдуть гідне відображення в експозиції музейного комплексу, створення якого також передбачене в м. Южноукраїнськ за рахунок кошторису Ташлицької ГАЕС.

Література:

1. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Миколаївській області у 2019 р./ Управління екології та природних ресурсів Миколаївської обласної державної адміністрації. Миколаїв, 2020. 175 с.

2. Курепін В. М. Механізм управління екологічною безпекою об'єктами господарювання на засадах маркетингу/ В. М. Курепін, В. С. Іваненко// Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 20-21 листопада 2019р. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – С. 169 – 172.